

IZZIVI STROKE – KLJUČNE TEME OBJAV V REVII SOCIALNA PEDAGOGIKA V OBDOBJU DVAJSETIH LET

5

THE CHALLENGES OF THE PROFESSION – KEY
TOPICS CONSIDERED IN THE JOURNAL SOCIAL
PEDAGOGY OVER THE LAST TWENTY YEARS

Matej Sande, dr. soc. ped.

*Pedagoška fakulteta v Ljubljani, Kardeljeva ploščad 16, 1000 Ljubljana
matej.sande@guest.arnes.si*

Bojan Dekleva, dr. psih.

*Pedagoška fakulteta v Ljubljani, Kardeljeva ploščad 16, 1000 Ljubljana
bojan.deklewa@guest.arnes.si*

POVZETEK

V članku so predstavljene ključne teme objav v reviji Socialna pedagogika v dvajsetih letih izdajanja. Z analizo avtorstev in ključnih besed so bile izpostavljene teme, kot so družba, komunikacija in socialnopedagoška diagnostika, s shematskim pregledom različnih tem, ki so jih obravnavale tematske številke, pa so bile pogostejše izpostavljene teme supervizije in teorij razvoja. Za identiteto stroke so bile izpostavljene ključne teme o identiteti, socialnopedagoški diagnostiki in odzivanju na problematiko otrok s težavami v socialni integraciji.

KLJUČNE BESEDE: *socialna pedagogika, razvoj stroke, identiteta stroke, profesionalizacija, supervizija, socialnopedagoško razumevanje, socialnopedagoški diskurz*

ABSTRACT

The following article presents the key topics dealt with in articles published over the last twenty years the journal Social Pedagogy. An analysis of works and key words reveals a focus on topics concerning the family, communication and social-pedagogic diagnostics. A schematic overview of the various topics included in special issues devoted to particular topics shows an emphasis on supervision and the theory of development. Furthermore, the issues of identity, social-pedagogic diagnostics and responses to problems during the stage of early social integration were found to be important to the identity of the profession.

KEY WORDS: *social pedagogy, development of the profession, professionalisation, supervision, social-pedagogic thought, social-pedagogic discourse*

UVOD

Revija Socialna pedagogika je v dvajsetih letih izdavanja sooblikovala stroko, odpirala ključne razvojne teme in pokrivala nova področja delovanja. Vsebinska zasnova revije izhaja iz leta 1997 in je z manjšimi dopolnitvami ostajala zvesta prvotnim izhodiščem. Revija je glede na zasnovo ves čas izdavanja temeljno pozornost namenjala razvijanju teoretičnih in strokovnih osnov socialnopedagoškega dela. Posebna pozornost je bila namenjena objavam, ki so prispevale k novim, doslej manj razvitim in poznanim področjem socialnopedagoškega dela (npr. delu v predšolski vzgoji, metodam in pristopom v zvezi z osebami s težavami v socialni integraciji, delu na področju drog, preventivnim programom, nasilju, delu z migrantskimi populacijami ipd.) ter razvijanju interdisciplinarnosti. V reviji je bil odprt prostor za prispevke s področja razvoja strokovne etike, razvijanja standardov kakovosti socialnopedagoškega dela ter razvoja avtonomije stroke. Ves čas izdavanja revije je bil poudarek na sodelovanju s stroko in objavljanju strokovnih člankov, ki so pomembno sooblikovali revijo. Revija je tako navkljub

razmerju 80 : 20 (glede na obseg) v korist znanstvenih objav ostala glasnik stroke in sodobnih socialnopedagoških projektov ter se ni podredila sodobni „ideologiji“ strogo znanstvenih revij in mednarodnih znanstvenih baz. Kombinacija sodobnih socialnopedagoških raziskovanj in strokovnih objav je postala del identitete revije na presečišču znanosti in stroke. V celotnem obdobju izhajanja je bilo nekaj števil izdanih tudi v angleškem jeziku, kar je v nekaj obdobjih omogočilo večjo mednarodno odmevnost izbranih socialnopedagoških tem. Arhiv vseh revij je v elektronski obliki dostopen na spletni strani revije in v digitalni knjižnici dLib.si.

V nadaljevanju so predstavljene ključne teme objav v reviji Socialna pedagogika v dvajsetih letih. Uporabljeni sta dve različni metodi analize objav. Prva je prikaz analize ključnih besed v objavljenih člankih, druga pa predstavlja pregled tem vseh tematskih števil revij, ki že same po sebi predstavljajo izpostavljene teme in so na nek način „kategorije“ nosilnih področij objav, od katerih se največkrat pojavljajo supervizija, družina, raziskovanje v socialni pedagogiki in mladi. Tematske številke v obdobju zadnjih desetih let izhajanja so predstavljene nekoliko podrobneje s posameznimi članki in njihovimi avtorji. Pregled temeljnih socialnopedagoških objav v zadnjih dvajsetih letih kaže na pretekle izzive stroke, od katerih so mnogi že realizirani v številnih izvedenih projektih in programih zasebnih ter javnih organizacij, nekateri pa se nam danes šele odpirajo pred očmi svetovnih migracijskih in drugih družbenih gibanj.

KLJUČNE TEME OBJAV V REVJI

Revija Socialna pedagogika je začela izhajati leta 1997 v okviru in z zagonskim finančnim vložkom projekta *Developing non-governmental and autonomous professional self-organisation in the field of social pedagogy* (Razvijanje nevladne in avtonomne profesionalne samoorganizacije na področju socialne pedagogike) v okviru programa „Phare and Tacis Democracy Programme 1996“. Ključna praktična cilja projekta sta bila poleg začetka izhajanja znanstvene revije tudi organizacija prvega slovenskega kongresa socialne pedagogike ter

vzpostavitev profesionalnega društva za delovanje na področju socialne pedagogike.

V prvem uvodniku revije odgovorna urednica in glavni urednik zapišeta, da ideja in nastanek revije sledita glavnemu cilju, torej „vzpostavljanju profesionalnosti področja, katerega bistvena konstitutivna elementa sta nedvomno univerzitetno izobraževanje strokovnjakov z možnostjo magistrskega in doktorskega študija ter definirano in dejavno raziskovalno polje, sodijo tudi druge dejavnosti.

TABELA 1: *Najpogosteje uporabljene ključne besede v člankih, objavljenih v Socialni pedagogiki od 1997 do 2001*

ključna beseda	f
socialna pedagogika (tudi v različnih kombinacijah)	30
supervizija (tudi v različnih kombinacijah)	21
razvoj (tudi v različnih kombinacijah)	13
otroci (samostojno ter z različnimi pridevniki in opredeljevalnimi besedami)	11
vzgoja (in vzgojno delo)	10
profesionalizacija (samostojno ter z različnimi opredeljevalnimi besedami)	9
integracija	7
mladostnik/i	7
skupina (z različnimi pridevniki in opredeljevalnimi besedami)	7
družina	6
vzgojni zavod	6
šola (z različnimi pridevniki in opredeljevalnimi besedami)	5
stanovanjske skupine	5
identiteta	5
samopredstavitev, samoprezentacija (tudi v različnih kombinacijah)	5
etika, etični kodeks	5

Med njimi so oblikovanje poklicnega združenja, kodeksa stroke in ne nazadnje izdajanje znanstveno-strokovne revije“ (Kobolt in Dekleva, 1997). Pri tem pa je bil prisoten še namen, da bi revija „skušala dosledno pokrivati celotno področje socialne pedagogike, ki danes presega ozke okvire zgolj institucionalne vzgoje ter se širi tako na področje preventive v vseh družbenih prostorih, na področja dela z različnimi starostnimi skupinami ljudi kot tudi na razvijajoče se področje nevladnih pobud.“ (prav tam)

Leta 2002 je bila izdelana in objavljena analiza bibliografskih podatkov o objavljenih člankih v Socialni pedagogiki v prvih petih letih izhajanja (Dekleva, 2002). Analiza je zajela zvrsti člankov, strukturo avtorjev in vsebine člankov (analizirane po ključnih besedah). Glede zvrsti člankov je analiza pokazala, da je bilo v tem obdobju med 132 objavljenimi članki 52 % znanstvenih (od teh več kot ena tretjina izvirnih, torej empirično raziskovalnih), 36 % strokovnih, ostalih 13 % pa so sestavljali prikazi, ocene, pisma, mnenja itd. Analiza na osnovi tega zaključuje, da je revija „usmerjena v razvoj novega znanja in znanstvenih osnov socialne pedagogike, vendar pri tem ne zanemarja razvoja bolj neposredno uporabnega strokovnega znanja.“ (prav tam)

Analiza avtorstev je pokazala, da je zgoraj omenjene članke napisalo 84 različnih piscev, od tega 18 takih, ki živijo in delajo izven Slovenije. Med temi 84 jih je bilo 15, ki so učili na Oddelku za socialno pedagogiko v Ljubljani, pa bodisi da so bili tam redno zaposleni ali ne. Če od vseh odštejemo sodelavce Oddelka za socialno pedagogiko ter tujce, ostane 61 piscev, med katerimi so bili v veliki večini socialne pedagoginje in pedagogi iz prakse. Njihovi članki so prinašali strokovne poglede, a tudi rezultate njihovih raziskovanj, pogosto povezanih z njihovim študijem.

Analiza uporabljenih ključnih besed (deloma povzeto po Dekleva, 2002; deloma dopolnjeno na osnovi nove analize takratnih podatkov) pokaže (glej **TABELO 1**) razporeditev najpogostejše uporabljenih ključnih besed (s frekvenco najmanj 5).

Analiza na osnovi štetja ključnih besed in na osnovi predpostavke, da objavljeni članki odražajo stanje in vsebino slovenske prakse, sestavi naslednji „fotorobot“ stroke socialne pedagogike (prav tam):

„Socialna pedagogika (je) stroka, ki se ukvarja z znanstvenim proučevanjem in obravnavanjem (predvsem) otrok in mladostnikov. To obravnavanje je predvsem vzgojno in integrativno, vključuje ali poteka v okviru skupin in družin ter v kontekstu takih ustanov, kot so šola, stanovanjska skupina in vzgojni zavod. Ključna pojma pri obravnavanju sta identiteta in razvoj, stroka pa si močno

TABELA 2: Pregled tematskih števil revije *Socialna pedagogika* od 1997 do 2014

naslov tematske številke	urednik, urednica, uredniki:	letnik in številka:
Supervizija	Sonja Žorga	1997/3
Integracija otrok s posebnimi potrebami	Vinko Skalar	1997/4
Identiteta stroke	Bojan Dekleva in Alenka Kobolt	1998/1
Zavodska vzgoja	Bojan Dekleva in Alenka Kobolt	1998/2
Kvalitativno raziskovanje v socialni pedagogiki	Bojan Dekleva	1998/3
Teorije razvoja	Sonja Žorga	1999/3
Socialnopedagoško razumevanje in ocenjevanje	Alenka Kobolt	1999/4
Proces supervizije	Bojan Dekleva in Alenka Kobolt	2000/3
Mediji v socialnopedagoški teoriji in praksi	Alenka Kobolt	2001/3
Nasilje	Bojan Dekleva in Alenka Kobolt	2002/2
Spremembe mladosti v družbi tveganja	Mirjana Nastran Ule	2002/3
Supervizija	Sonja Žorga	2003/1
Teorije razvoja	Sonja Žorga	2003/3
Teorije razvoja	Sonja Žorga	2004/2
Socialnopedagoška diagnostika – razumevanje in načrtovanje z dejavnim sodelovanjem uporabnika	Alenka Kobolt	2004/3
Supervizija	Sonja Žorga	2005/1

naslov tematske številke	urednik, urednica, uredniki:	letnik in številka:
Družina	Alenka Kobolt	2007/2
Intervence na področju socialnopedagoškega dela	Alenka Kobolt	2008/2
Socialnopedagoške raziskave	Darja Zorc Maver in Matej Sande	2008/5
Socialna pedagogika za zmanjševanje socialne izključenosti	Darja Zorc Maver in Bojan Dekleva	2009/2
Otroci in mladostniki	Jana Rapuš Pavel	2009/4
Migracije, manjšine in medkulturnost	Špela Razpotnik	2010/2
Mladi - iskalci življenjskih poti in možnosti v družbi tveganj	Darja Zorc Maver	2010/4
Razumevanje in odzivanje na problematiko otrok s težavami v socialni integraciji	Olga Poljšak Škraban	2011/2
Družina	Alenka Kobolt	2012/4
Supervizija in organizacijski koučing	Alenka Kobolt	2014/3-4

prizadeva za profesionalizacijo, katere pomemben del predstavlja tudi supervizija.“

Tri leta kasneje je bilo izvedeno ponovno razporejanje in štetje ključnih besed, uporabljenih v člankih, ki so bili objavljeni v reviji *Socialna pedagogika* v prvih osmih letih izhajanja (1997–2004) (Dekleva, 2005). Nova analiza je dala precej podobne rezultate kot prva, le da se je precej povečalo pojavljanje treh ključnih besed, in sicer:

- ključna beseda *družba* (vključno z uporabo v pridevniški obliki družbeno/a/i, ki ji sledi samostalnik, npr. konstrukcija, spremembe, položaj ali spol) se v prvih petih letih pojavi štirikrat, v naslednjih treh pa še petkrat;
- ključna beseda *komunikacija* (vključno z uporabo v pridevniški obliki komunikacijska/e/i, ki ji sledi samostalnik, npr. ovire,

tehnike, trening, zakoni) se v prvih petih letih pojavi trikrat, v naslednjih treh pa še sedemkrat;

- ključna beseda *socialnopedagoška diagnostika ali diagnosticiranje* se v prvih petih letih pojavi štirikrat, v naslednjih treh pa še sedemkrat.

K „fotorobotu“ socialne pedagogike bi na ta način lahko dodali še povečano zavedanje o pomenu družbenih vidikov, konteksta in komunikacije ter razvoj na področju specifične socialnopedagoške diagnostike.

V prvem desetletnem obdobju je bilo med 40 številkami revije 16 tematskih števil, v celotnem obdobju izdajanja revije pa je bilo tematskih števil skupaj 26. Tematske številke so vredne večje pozornosti, saj praviloma pomenijo bolj intenzivno, sistematično in usmerjeno uredniško ter avtorsko delovanje, pogosto pa tudi nakazujejo obstoj skupine podobno mislečih in delujočih avtorjev ter avtoric, kar nosi večjo strokovno težo.

TABELA 2 kaže, da so bile najpogostejše tematske številke na temo supervizije in teorij razvoja, kar sta sicer dve pomembni in za socialno pedagogiko relevantni temi, vendar ne prav jedrno identitetno ključni. Med takšne bi lahko šteli tematske številke o identiteti stroke, kvalitativnem raziskovanju ter socialnopedagoški diagnostiki in razumevanju (dve tematski številki s to temo), razumevanju in odzivanju na problematiko otrok s težavami v socialni integraciji, družini in otrocih in mladostnikih.

Ključne tematske številke v zadnjih desetih letih bodo nekoliko podrobneje predstavljene v nadaljevanju. V tem času so bile izdane različne tematske številke, ki so definirale temeljna področja delovanja, odpirale sodobne in pomembne teme ter izzive socialne pedagogike v zadnjem obdobju izdajanja. Glavne teme teh števil so bile povezane z družino, otroki in mladostniki, migracijami in supervizijo.

V letu 2007 je bila izdana prva izmed dveh tematskih števil s temo **družine** (urednica A. Kobolt). Članki v tematski številki so se dotikali temnih plati družinskega življenja (Žižak in Koller Trbovič, 2007), odnosa staršev in mladostnikov do tveganih oblik vedenja in načinov discipliniranja (Ferić in Bašić, 2007), rojstva

kot izziva partnerskega odnosa (Tratar, 2007), funkcionalnosti in kompetentnosti družinskega sistema (Poljšak Škraban, 2007) in ločitvenega procesa (Stražar, 2007) ter vpliva hude bolezni otroka na partnerski odnos staršev (Dvornik, 2007).

Tematska številka v letu 2008 je nosila naslov **Intervence na področju socialnopedagoškega dela** (urednica A. Kobolt). V številki so izpostavljene intervence na zelo različnih področjih socialnopedagoškega dela od predšolskih otrok, mladostnikov do starostnikov. Odnos med terapijo, pedagogiko in socialnim delom ter pomen uporabe časa oziroma shajanja s časom v terapevtskem procesu opisuje Müller (2008). V tematski številki so izpostavljeni še odnos družbe do starostnikov in pomen aktivne participacije starostnikov (Kobentar, 2008), pomen likovne terapije v projektnem učenju mlajših odraslih (Marinič, 2008) in odnos do otroške seksualnosti v vrtcih in ustrezno odzivanje na spolno vedenje otrok (Menegaliya, 2008) ter pomen informativno-svetovalnih dejavnosti za mlade z definiranjem značilnosti socialnopedagoških intervencij (Žavbi, 2008).

Pregled **sodobnega raziskovalnega dela** na področju socialne pedagogike je predstavljen v leta 2008 izdani tematski številki v angleškem jeziku (urednika D. Zorc in M. Sande). Predstavljene so bile raziskave na temo zaposlovanja, in sicer težave mladih pri prehodu v zaposlitev (Rapuš Pavel, 2008) in biografsko raziskovanje nezaposlenosti mladih (Zorc Maver, 2008). Poleg teme brezposelnosti so bile predstavljene še raziskave na področju brezdomstva (Razpotnik, 2008), razvoja identitete v družinskem sistemu (Poljšak Škraban, 2008) in uporabe stimulantnih drog v nočnem življenju (Sande, 2008). Tematska številka je z raziskavami odprla teme brezposelnosti mladih in brezdomstva, ki so bile večkrat obravnavane v posameznih izdajah tudi kasneje in so med drugimi predstavljajo ključne teme zadnjega obdobja izhajanja revije.

V letu 2009 sta bili izdani dve tematski številki. Prva (urednika D. Zorc Maver in B. Dekleva) je obravnavala temo **zmanjševanja socialne izključenosti** s prispevki o brezdomstvu in dostopnosti zdravstvenega sistema (Razpotnik, 2009), spremembah v vedenju šoloobveznih otrok (Jeriček, 2009), mladostnikih v slovenskih

vzgojnih zavodih (Krajncan, 2009) in uporabi alkohola na maturitetnih izletih (Sande, 2009).

Druga tematska številka v letu 2009 je obravnavala temo **otrok in mladostnikov** (urednica J. Rapuš Pavel), v kateri sta bila med drugimi izpostavljena pomen iger v otroštvu (Smrtnik Vitulič, 2009) in interaktivnih igralnih dejavnosti za trening socialnih veščin (Žizak, 2009) ter soočanje z agresivnim vedenjem otrok in mladostnikov z uporabo novih modelov (Obid in Rapuš Pavel, 2009).

V letu 2010 sta izšli dve tematski številki. Prva se je ukvarjala z danes zelo aktualnimi temami migracij, manjšin in medkulturnosti (urednica Š. Razpotnik). Aktualne teme so bile v tistem času: upravljanje migracij (Lužar, 2010), izzivi multikulturalnosti v šolskem prostoru (Grobelshek, 2010), interkulturalna in multikulturalna pedagogika (Mujkanović, 2010), opredeljevanje pomoči učencem Romom (Kosmač Brezar, 2010) in interkulturalno komuniciranje v šolskem prostoru (Klinar, 2010). V številki o migracijah sta bili predstavljeni še dve temi, povezani z Romi, in sicer opredeljevanje pomoči Romom v šolskem prostoru in dileme, povezane z nameščanjem romskih otrok v vzgojne zavode (Marovič, 2010). S temo migracij in manjšin so bili v posameznih številkah povezani tudi članek o projektu študentk socialne pedagogike v azilnem domu in možnostih za delo socialnega pedagoga na tem področju (Kaštrun idr., 2011), članek o problematiki šolanja romskih učencev (Lesar in Dežman, 2012) in prispevek o aspiracijah ter vključenosti romskih staršev v šolanje svojih otrok (Munda in Peček, 2013).

Naslednja tematska številka v tem letu v slovenskem in angleškem jeziku je bila posvečena **mladim** – iskalcem življenjskih poti in možnosti v družbi tveganj (urednica D. Zorc Maver) s temami o mladinskem prestopništvu (Dekleva, 2010), izkušnjami socialne izključenosti v položaju dolgotrajne brezposelnosti (Rapuš Pavel, 2010) in problematiziranjem družbenega pogleda na brezdomne mlade (Razpotnik, 2010).

Ena izmed ključnih objav zadnjega obdobja je tematska številka revije iz leta 2011 (urednica O. Poljšak Škraban), ki je bila namenjena **razumevanju in odzivanju na problematiko otrok s težavami v socialni integraciji** (Kobolt, 2011; Poljšak Škraban, 2011; Razpotnik, 2011). Glavni namen številke je bil premik v razumevanju

in poimenovanju težav od čustveno-vedenjskih motenj/težav do težav v socialni integraciji. Številka je bila kot prispevek k razvoju področja in omenjenega premika v poimenovanju izdana v nakladi 1.400 izvodov, ki so bili poslani na večino osnovnih in srednjih šol, vzgojno-izobraževalnih zavodov in pristojnih ministrstev v državi.

V letu 2012 je bila tematska številka že drugič v zgodovini revije posvečena **družini** (urednica A. Kobolt) z glavnimi temami vpliva družine na mladostnikovo identiteto (Gomezel in Kobolt, 2012), sodelovalnega odnosa šole in družine (Martinšek, 2012), problematike politike vzgoje po družinskem modelu v zunajdružinski institucionalni vzgoji (Perger, 2012), sodelovanja z družinami z več problemi (Sternad, 2012) in novih dimenzij očetovstva (Steničnik, 2012). Teme, ki so povezane z družino, družinskim življenjem in povezovanjem družine ter ustanov, odpirajo še drugi avtorji (Kuhar, 2009; Domiter Protner in Lavrič, 2012 idr.).

Zadnja tematska številka je bila posvečena **superviziji in organizacijskemu koučingu** (urednica A. Kobolt). Teme, ki so povezane s pomembno vlogo socialnega pedagoga na področju dela z ljudmi v organizacijah, pokrivajo razvoj poklicnih kompetenc (Rupar, 2014), različne vloge in etične smernice v superviziji (Eiselt, 2014) in metode koučinga (Selan Kure, 2014). Delovanje socialnega pedagoga na področju razvoja človeških virov in organizacij (motivacija, samoučinkovitost, klima in kultura) in prepoznavanju in obravnavanju težav na delovnem mestu (stres, izgorelost) se dotikajo tudi drugi avtorji v posameznih številkah (Temeljotov Salaj, Snežič in Pungartnik, 2012; Frlec, 2009; Žnidaršič, 2012; Mikek, 2014; Turk, 2014).

Vidna tema zadnjega obdobja je tudi razvoj **nastanitvene podpore** in evalvacija delovanja na področju terenske nastanitvene podpore brezdomnim (Dekleva in Razpotnik, 2009; Dekleva, Kozar in Razpotnik, 2012). Obravnavane so bile tudi teme različnih **zasvojenosti** od motenj hranjenja (Berčnik, 2012), razvoja odvisnosti (Dular, 2012), uporabe alkohola pri osebah s posebnimi potrebami (Kralj, 2015) in uporabe sintetičnih katinonov med mladimi (Sande, Paš in Švagelj, 2015).

Posamezne aktualne teme, ki so pokrivalo področja delovanja socialne pedagogike, so bile na primer še mladinska stanovanja

(Mržek in Krajncan, 2010), odzivanje na medvrstniško nasilje (Hrženjak in Humer, 2010), doživljanje različnih vlog v situacijah medvrstniškega nasilja (Polak, Smrtnik Vitulić in Vošnjak, 2011), odzivi na moteče vedenje v vrtcih (Simčič in Vec, 2015), problematika prekernege dela (Turšič, 2012), diskurzivna analiza v raziskovanju družbenih manjšin (Grobelshek, 2013), možnosti uporabe gledališča zatiranih (Brumen Žarn in drugi, 2013), koncept participacije v institucionalni vzgoji (Marovič, Bajželj in Krajncan, 2014) in fotografija kot kreativni medij v socialnopedagoškem delu (Rapuš Pavel in Bertancelj, 2015). To so samo nekatere izpostavljene teme, ki so jih v revijo prispevali strokovnjaki z različnih področij, ki so povezana z delovanjem socialnih pedagogov.

Del razvoja stroke je predstavljal tudi **prispevek študentk in študentov**, ki so v zadnjih letih predstavili svoje inovativne projekte v času študija, npr. prispevek o problematiki trgovanja z ljudmi in možnostmi za preventivno delo na tem področju (Perger idr., 2015), prispevek o možnostih za inovativno delo v zavodih za prestajanje kazni zapora (Rigler idr., 2013) in prispevek o socialnem pedagogu in rejništvu (Cvetko, Ferlin, Lah, Mikša in Pucelj, 2011).

Ne nazadnje je treba omeniti članke tujih avtorjev (pišočin v neslovenskem jeziku). Med njimi jih je bilo največ izpod peresa avtorjev s Hrvaške, potem iz Nemčije, Finske, Avstrije, Srbije, Velike Britanije, ZDA, Nizozemske in od drugod. Za identiteto in razvoj slovenske socialne pedagogike so bili verjetno med najpomembnejšimi prispevki sodobnih in „klasičnih“ nemških avtorjev. Naj med temi omeniva prispevek o situaciji socialnih pedagogov v evropskih državah (Trede, 1998), članek o rekonstruktivni hermenevtski analizi biografij (Noelke, 1999), članek o celoviti in fleksibilni socialnopedagoški skrbi (Peters, 2000), članek o individualizaciji tranzicij mladih v Evropi (Walther, 2005) in že omenjeni članek o odnosih med terapijo, pedagogiko in socialnim delom (Müller, 2008).

SKLEP

Slovenska revija Socialna pedagogika je ena redkih revij na svetu s (približno) takim naslovom in takim vsebinskim fokusom. Poleg

več nemških revij s takim ali podobnom naslovom, od katerih imajo mnoge za seboj tudi že zelo dolgo obdobje izhajanja, se druge po svetu najde le zelo malo revij s takim vsebinskim fokusom. Takšne revije smo našli le tri: poljsko *Social Pedagogy Quarterly*, ki je začela izhajati šele leta 2011, angleško revijo *International Journal of Social Pedagogy*, ki izhaja od leta 2012, in špansko *Pedagogía social – revista interuniversitaria*, ki izhaja od leta 1986. Slednja, ki ima res razmeroma dolgo zgodovino izhajanja, pa je večinoma izhajala le enkrat letno in je bila mnogo bolj usmerjena v stroko kot v znanost.

Po svetu sicer izhaja več revij, ki imajo v naslovu „youth care“, kar je v anglosaksonskem prostoru še najbližje socialni pedagogiki, ki pokrivajo predvsem področje zavodske ali izvendružinske vzgoje. Več je revij, ki imajo v naslovu izraz „social education“, ki je razumljen širše kot „youth care“, vendar z manjšim poudarkom na posebnih, stigmatiziranih in marginalnih skupinah in večjim na izobraževanju, čeprav velikokrat izven-institucionalnem in „skupnostnem“. In seveda se teme, ki jih pokriva slovenska Socialna pedagogika, velikokrat najdejo tudi v revijah, ki se ukvarjajo z edukacijskimi vedami kot najširšim poljem.

V imenu torej ni vse, vendar pa ime Socialna pedagogika nakazuje, da se je v prostoru, ki ga ta revija pokriva, oblikoval poseben strokovno-identitetni fokus, strokovno-kristalizacijska točka ali področje, ki je širše kot izvendružinska vzgoja in ožje kot edukcijske vede. Revija je v veliki meri odražala to, s čimer se je ukvarjala slovenska socialna pedagogika s specifično usmeritvijo, ki je povezana s skoraj tremi desetletji tradicije visokošolskega oz. univerzitetnega študija te smeri. In revija predstavlja edino tako usmerjeno revijo v tem delu Evrope.

V 20 letih izhajanja je bila kontinuirano profilirana pretežno znanstveno in v manjši meri strokovno, pri čemer so k njeni večji mednarodni odmevnosti prispevali občasne številke v angleščini ali posamezni prispevki v angleščini. Obenem je revija prinašala prevode del nekaterih ključnih tujih avtorjev na področju socialne pedagogike v slovenski prostor. Širok krog avtoric in avtorjev ter njihova zelo različna generacijska sestava pa pričajo o tem, da revija nikoli ni bila zaprta v ozek krog avtorjev – niti starostno niti tematsko.

Razmeroma redko izhajanje (pretežno štirikrat letno, v zadnjem času pa dve dvojni številki letno) ter pretežna znanstvena usmerjenost sta skupaj pomenila, da se revija ni prav ažurno odzivala na sprotne in aktualnopolitične dogajanja, ker je bil njen fokus vendarle bolj abstrakten in dolgoročnejši. Kljub temu pa je kontinuirano spremljala eno od strokovno najpomembnejših dogajanj v Sloveniji v zadnjih letih – urejanje položaja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, kar je npr. vidno iz dveh tematskih števil, ki sta se tega procesa dotikali neposredno („Integracija otrok s posebnimi potrebami“ iz leta 1997 ter „Razumevanje in odzivanje na problematiko otrok s težavami v socialni integraciji“ iz leta 2011), in iz več tematskih števil, ki so ta proces obravnavale bolj posredno. Naj glede tematskih težišč omeniva še to, da zavodska vzgoja kot tradicionalno osrednja oblika delovanja profila pred njegovo preobrazbo v socialno pedagogiko ni bila več edino ali prioritarno vsebinsko področje, pač pa le eno izmed torišč delovanja stroke in s tem tudi obravnav v reviji Socialna pedagogika.

Najin zaključek je, da je revija Socialna pedagogika v 20-letnem obdobju svojega obstoja in izhajanja sledila in sooblikovala razvoj strokovnega in poklicnega področja socialne pedagogike v Sloveniji v vsej njegovi heterogenosti in divergentnosti. Na podlagi pregleda več kot sedemdesetih virov oziroma objav v reviji lahko skleneva, da je revija v prvem obdobju izhajanja objektivno gledano sledila prvotnemu cilju vzpostavitve profesionalnosti področja in identitete stroke, v drugem obdobju pa se je ukvarjala z bolj specifičnimi temami, ki so področju delovanja socialne pedagogike dajale širino. Prav ta širina je verjetno dobra osnova za razvoj stroke v prihodnje na različnih področjih dela od dela v skupnosti, različnih oblikah institucij do projektnega in samostojnega dela socialnih pedagogov. Tako je senzibiliziranje družbe ob vključevanju ranljivih skupin in uvajanju različnih socialnih sprememb danes vidno na vseh področjih našega dela – od aktivističnih in gverilskih pristopov (projekti v Rogu, delo s prostitutkami, delo na področju trgovine z ljudmi, delo z begunci) do dela v vrtcih, šolah, zaporih in vzgojnih zavodih ter drugih ustanovah. Zaključimo lahko s potrditvijo sklepa analize objav v prvih petih let izhajanja (Dekleva, 2002), saj je glede na

objave revija do danes ostajala usmerjena tako v razvoj novega znanja in znanstvenih osnov socialne pedagogike kot promocijo neposredno uporabnega znanja. Oboje skupaj v arhivu številk ostaja močna baza stroke in referenca za prihajajoče raziskave ter projekte na področju socialne pedagogike.

LITERATURA

- Berčnik, S. (2012). Vloga svetovalnega delavca pri prepoznavanju motenj hranjenja in preventivnem delovanju. *Socialna pedagogika* 16(3), 227–248.
- Brumen Žarn, Z., Brglez, L., Gabrovec, J., Mikelj, L., Petač, A., Rozina, K., Skube, J. in Železnik, N. (2013). Gledališče zatiranih – življenje na odru predstavitev projekta v sodelovanju z društvom Altra. *Socialna pedagogika* 17(1-2), 97–112.
- Cvetko, E., Ferlin, A., Lah, T., Mikša, L. in Pucelj, Š. (2011). Socialni pedagog in rejništvo. *Socialna pedagogika* 15(3), 243–266.
- Dekleva, B. (2002). Petletna kazala 1997–2001. *Socialna pedagogika* 6/ (supp.), 4–6.
- Dekleva, B. (2005). *Osemletna kazala revije Socialna pedagogika 1997–2004*. Neobjavljeno gradivo.
- Dekleva, B. (2010). Mladinsko prestopništvo v Sloveniji v mednarodni primerjavi. *Socialna pedagogika* 14(4), 383–404.
- Dekleva, B. in Razpotnik, Š. (2009). Evalvacija nespecifične terenske nastanitvene podpore brezdomnim. *Socialna pedagogika* 13(3), 259–288.
- Dekleva, B. Kozar, M. in Razpotnik (2012). Evalvacija programa nastanitvene podpore društva Kralji ulice po prvih štirih letih delovanja. *Socialna pedagogika* 16(2), 95–131.
- Domiter Protner, K. in Lavrič, M. (2012). Izpostavljenost psihičnemu nasilju v družini in pripravljenost na ukrepanje med dijaki in dijakinjami slovenskih srednjih šol. *Socialna pedagogika* 16(1), 1–20.
- Dular, K. (2012). Vloga svetovalnega delavca pri prepoznavanju motenj hranjenja in preventivnem delovanju. *Socialna pedagogika* 16(3), 249–282.

- Dvornik, E. (2007). Vpliv prizadetosti ali hude bolezni otroka na partnerski odnos njegovih staršev. *Socialna pedagogika* 11(2), 261–272.
- Eiselt, A. (2014). Mnogovrstnost vlog v superviziji. *Socialna pedagogika* 18(3-4), 91–114.
- Ferić, M. in Bašić, J. (2007). Starši in mladostniki o odnosu do tveganih oblik vedenja in načinov discipliniranja. *Socialna pedagogika* 11(2), 171–188.
- Frlec, Š. (2009). Motivacija v socialni kognitivni teoriji. *Socialna pedagogika* 13(3), 221–242.
- Gomezel, A. in Kobolt, A. (2012). Vpliv družine na mladostnikovo identiteto. *Socialna pedagogika* 16(4), 323–354.
- Grobelsšek, A. (2010). Izzivi multi-/interkulturalnosti v šolskem prostoru. *Socialna pedagogika* 14(2), 153–176.
- Grobelsšek, A. (2013). Kritična diskurzivna analiza v raziskovanju družbenih manjšin. *Socialna pedagogika* 17(1-2), 1–24.
- Hrženjak, M. in Humer, Ž. (2010). Intersekcionalni pristop v preventivnih programih preprečevanja medvrstniškega nasilja. *Socialna pedagogika* 14(1), 63–82.
- Jeriček, H. (2009). Spremembe v vedenju šoloobveznih otrok: novi ali stari vzgojni izzivi. *Socialna pedagogika* 13(2), 131–147.
- Kaštrun, S., Bunderšek, S., Čadež, N., Simčič, P., Strmšek, P. in Unetič, K. (2011). Vseposod, a hkrati nikjer - Projekt študentk 3. letnika socialne pedagogike v Azilnem domu. *Socialna pedagogika* 15(4), 333–352.
- Klinar, P. (2010). Interkulturalno komuniciranje v šolskem prostoru. *Socialna pedagogika* 14(2), 213–230.
- Kobentar, R. (2008). Socialni odnosi v starosti. *Socialna pedagogika* 12(2), 125–144.
- Kobolt, A. in Dekleva, B. (1997). Reviji na pot. *Socialna pedagogika* 1(1), 5–6.
- Kobolt, A. (2011). Razumevanje in odzivanje na čustvene in vedenjske težave. *Socialna pedagogika* 15(2), 153–173.
- Kosmač Brezar, S. (2010). Opredeljevanje pomoči učencem Romom. *Socialna pedagogika* 14(2), 231–246.
- Kralj, M. (2015). Uporaba alkoholnih pijač pri izbranih skupinah oseb s posebnimi potrebami. *Socialna pedagogika* 19(1-2), 145–178.

- Kranjčan, M. (2009). Vedenjske in čustvene motnje otrok in mladostnikov v slovenskih vzgojnih zavodih. *Socialna pedagogika* 13(2), 147–174.
- Kuhar, M. (2009). Stališča o spolnih vlogah, delitvi dela ter usklajevanju družinskega in poklicnega življenja v Sloveniji: starostne, spolne in izobrazbene razlike. *Socialna pedagogika* 13(3), 311–354.
- Lesar, I. in Dežman, E. (2012). Problematika šolanja romskih učencev – strokovna priporočila in izkušnje učiteljic. *Socialna pedagogika* 16(3), 203–226.
- Lužar, T. (2010). Upravljanje migracij. *Socialna pedagogika* 14(2), 131–152.
- Marinič, D. (2008). Likovna terapija v projektnem učenju mlajših odraslih. *Socialna pedagogika* 12(2), 161–182.
- Marovič, M. (2010). Interkulturno komuniciranje v šolskem prostoru. *Socialna pedagogika* 14(2), 247–270.
- Marovič, M., Bajželj, B. in Krajncan, M. (2014). Koncept participacije v institucionalni vzgoji. *Socialna pedagogika* 19(1-2), 93–116.
- Matinšek, J. (2012). Vstopanje šole v sodelovalen odnos s starši. *Socialna pedagogika* 16(4), 355–372.
- Menegalijska, A. (2008). Kako ravnati z otroško seksualnostjo v vrtcu? *Socialna pedagogika* 12(2), 183–200.
- Mikek, K. (2014). Organizacijska kultura in klima v šoli. *Socialna pedagogika* 18(1-2), 117–138.
- Mržek, T. in Krajncan, M. (2010). Mladinska stanovanja - pogled nanje skozi oči mladostnikov in vzgojiteljev. *Socialna pedagogika* 14(3), 303–326.
- Müller, B. (2008). O odnosu med terapijo, pedagogiko in socialnim delom – ravnanje s časom kot profesionalna naloga. *Socialna pedagogika* 12(2), 125–144.
- Mujanović, S. (2010). Interkulturna in multikulturna pedagogika. *Socialna pedagogika* 14(2), 195–211.
- Munda, M. in Peček, M. (2013). Aspiracije in vključenost romskih staršev v izobraževanje svojih otrok. *Socialna pedagogika* 17(3-4), 133–158.
- Noelke, E., (1999). Rekonstruktivna hermenevitična analiza biografij v socialnopedagoškem delu. *Socialna pedagogika*, 3(4), 425–444.

- Obid, M. in Rapuš Pavel, J. (2009). Soočanje z agresivnim vedenjem otrok in mladostnikov po modelu LSCI. *Socialna pedagogika* 13(4), 417–440.
- Perger, J. (2012). Problematika politike vzgoje po družinskem modelu v zunajdružinski institucionalni vzgoji v Sloveniji. *Socialna pedagogika* 16(4), 391–404.
- Perger, M., Šutar, A., Poles, A., Telič, J., Kujavec, N., Pavli, N. in Sotlar, T. (2015). Problematika trgovanja z ljudmi in možnosti za preventivno delo – projekt „Preberi dvakrat!“. *Socialna pedagogika* 19(1–2), 23–50.
- Peters, F. (2000). Koncept celostnih, prožnih socialnopedagoških pomoči. *Socialna pedagogika* 4(4), 443–460.
- Polak, A., Smrtnik Vitulič, H. in Vošnjak, Š. (2011). Doživljanje različnih vlog v situacijah vrstniškega nasilja. *Socialna pedagogika* 15(3), 205–222.
- Poljšak Škraban, O. (2007). Pojmovanja „normalnosti“ procesov v družini; funkcionalnost in kompetentnost družinskega sistema. *Socialna pedagogika* 11(2), 213–236.
- Poljšak Škraban, O. (2008). Raziskovanje razvoja identitete posameznikov v družinskem sistemu. *Socialna pedagogika* 12(5), 531–546.
- Poljšak Škraban, O. (2011). Razumevanje in odzivanje na problematiko otrok s težavami v socialni integraciji – predlog za sistematsko ureditev področja. *Socialna pedagogika* 15(2), 99–102.
- Rapuš Pavel, J. (2008). Mladi o soočanju s težavami pri prehodu v zaposlitev. *Socialna pedagogika* 12(5), 461–478.
- Rapuš Pavel, J. (2010). Izkušnje socialne v-/izključenosti mladih v položaju dolgotrajne brezposelnosti. *Socialna pedagogika* 14(4), 417–438.
- Rapuš Pavel, J. in Bertonecelj, M. (2015) Fotografija kot kreativni medij v socialnopedagoškem delu. *Socialna pedagogika* 19(1–2), 97–118.
- Razpotnik, Š. (2008). Kaj se lahko iz biografij ljubljanskih brezdomcev naučimo za oblikovanje politik na področju brezdomstva. *Socialna pedagogika* 12(5), 513–530.
- Razpotnik, Š. (2009). Brezdomstvo in dostopnost zdravstvenega sistema. *Socialna pedagogika* 13(2), 111–130.

- Razpotnik, Š. (2010). Mladi in zdravi, zakaj ne gredo delat?! Problemiziranje družbenega pogleda na brezdomne mlade. *Socialna pedagogika* 14(4), 439–466.
- Razpotnik, Š. (2011). Družbeni kontekst kategorije, čustvene in vedenjske motnje. *Socialna pedagogika* 15(2), 103–124.
- Rigler, Ž., Kajič, K., Mole, M., Perovšek, M., Pirc, J. in Verbič, L. (2013). Big Baba te gleda - projekt študentov 3. letnika socialne pedagogike v Zavodu za prestajanje kazni zapora Ig. 17(3–4), 229–246.
- Rupar, B. (2014). Razvoj poklicnih kompetenc učiteljev s pomočjo supervizije. *Socialna pedagogika* 18(3–4), 71–90.
- Sande, M. (2008). Uporaba stimulantov amfetaminskega tipa in normalizacija rekreativne uporabe drog med obiskovalci prireditve elektronske glasbe. *Socialna pedagogika* 12(5), 491–512.
- Sande, M. (2009). Uporaba alkohola med udeleženci maturantskih izletov. *Socialna pedagogika* 13(2), 197–214.
- Sande, M., Paš, M. in Švagelj, M. (2015). Uporaba sintetičnih katinonov v Sloveniji. *Socialna pedagogika* 19(1–2), 51–76.
- Selan Kure, V. (2014). Model narativnega in NLP koučinga: oris in primerjava. *Socialna pedagogika* 18(3–4), 1–40.
- Simčič, A. in Vec, T. (2015). Odzivi vzgojiteljic na moteče vedenje otrok v vrtcu. *Socialna pedagogika* 19(3–4), 197–216.
- Smrtnik Vitulič, H. (2009). Razvojnopsihološki pomen iger v srednjem in poznem otroštvu. *Socialna pedagogika* 13(4), 383–398.
- Steničnik, P. (2012). Nove dimenzije očetovstva. *Socialna pedagogika* 16(4), 405–436.
- Sternad, M. (2012). Socialnopedagoško sodelovanje z družinami z več problemi. *Socialna pedagogika* 16(4), 437–468.
- Stražar, N. (2007). Bolečina in izziv ločitvenega procesa. *Socialna pedagogika* 11(2), 237–260.
- Temeljotav Salaj, A., Snežič, K. in Pungartnik, M. (2012). Stres, izgorelost in mobing na delovnem mestu. *Socialna pedagogika* 16(1), 71–90.
- Tratar, M. (2007). Rojstvo – izziv partnerskega odnosa. *Socialna pedagogika* 11(2), 189–212.
- Trede, W. (1998). O položaju in statusu socialnih pedagogov – vzgojiteljev v zavodih – v evropskih deželah. *Socialna pedagogika* 21(1), 95–102.

- Turk, S. (2014). Krepitev samoučinkovitosti, samouravnavanja in metapatije na seminarjih socialnih veščin. *Socialna pedagogika* 18(1–2), 47–72.
- Turšič, M. (2012). Prekerno delo – nova prevladujoča oblika dela na trgu dela. *Socialna pedagogika* 16(2), 153–174.
- Uhlendorff, U. (1999). Mobing med zaposlenimi v poklicih pomoči. *Socialna pedagogika* 3(4), 425–444.
- Walther, A. (2005). Individualizacija tranzicije mladih v zaposlitev ter ambivalentnost med participacijo in aktivacijo v Evropi. *Socialna pedagogika* 9(4), 371–390.
- Zorc Maver, D. (2008). Biografsko raziskovanje nezaposlenosti mladih. *Socialna pedagogika* 12(5), 479–490.
- Žavbi, A. (2008). Socialnopedagoško delo v informativno svetovalnem središču za mlade. *Socialna pedagogika* 12(2), 201–220.
- Žižak, A. in Koller Trbovič, N. (2007). Temna stran družinskega življenja v doživljanju otrok in mladostnikov. *Socialna pedagogika* 11(2), 147–170.
- Žižak, A. (2009). Pomen interaktivnih igralnih dejavnosti za trening socialnih veščin. *Socialna pedagogika* 13(4), 399–416.
- Žnidaršič, M. (2012). Mobing med zaposlenimi v poklicih pomoči. *Socialna pedagogika* 16(3), 283–315.